

KONFERENCJE

V Kongres Polonistyki Zagranicznej „Polonistyka wobec wyzwań współczesności” Brzeg–Opole, 10–13 lipca 2012 r.

1. Tytuł konferencji

V Kongres Polonistyki Zagranicznej „Polonistyka wobec wyzwań współczesności”

2. Termin i miejsce konferencji

10–13 lipca 2012 r., Brzeg i Opole

3. Organizator konferencji i przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego
Prof. dr hab. Stanisław Gajda

4. Omówienie uzyskanych efektów realizacji zadania

Program V Kongresu Polonistyki Zagranicznej obejmował:

- 10 lipca br., Zamek Piastów Śląskich w Brzegu – uroczyste otwarcie oraz nadanie doktoratów *honoris causa* UO i wręczenie nagród Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód i ministra kultury i dziedzictwa narodowego;
- 11–13 lipca br., Uniwersytet Opolski, Collegium Maius (p. Kopernika 11, Opole) – dyskusje panelowe, prezentacja autorskie, obrady w sekcjach;
- 13 lipca br., Opole-Bierkowice (Muzeum Wsi Opolskiej) – uroczyste zakończenie Kongresu.

Po Warszawie (1998), Gdańsku (2001), Poznaniu (2006) i Krakowie (2008) kolejny światowy kongres polonistów gościł w Opolu. Było to największe jak dotąd spotkanie polonistów krajowych i zagranicznych. Wzięło w nim udział 250 nauczycieli akademickich (literaturoznawców, kulturoznawców, językoznawców, dydaktyków, historyków, tłumaczy itd.) z 32 krajów od Japonii i Korei po Brazylię, USA i Kanadę.

Główni organizatorzy Kongresu to: Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów Polonistycznych, Komitet Nauk o Literaturze PAN i Komitet Językoznawstwa PAN.

W referatach i dyskusjach panelowych oraz w kuluarach uczestnicy Kongresu poszukiwali odpowiedzi na współczesne wyzwania stojące przed humanistyką i polonistyką. Rozważano także sytuację polonistyki w świecie. Uwagę opinii publicznej w Polsce i poza jej granicami zajmują przede wszystkim wyzwania polityczne i ekonomiczne. Od nauki oczekuje się rozwiązań technologicznych. Stąd preferowanie dyscyplin ze sfery techno, info, bio, natomiast nauki o kulturze traktowane są po macoszemu. Dojrzewa jednak i zyskuje coraz szerzej odzew również przekonanie, że problemów ekonomiczno-politycznych nie da się skutecznie rozwiązać bez uwzględnienia całego tła psycho-społeczno-kulturowego. Nauki humanistyczne odsłaniają i pozwalają zrozumieć głębokie procesy obejmujące świat wartości, norm i idei, które determinują wszystkie nasze zachowania.

Poloniści zagraniczni to nieformalni ambasadorzy kultury polskiej w świecie. Promują ją i Polskę, prowadząc badania nad polskością, edukując kadry do profesjonalnych kontaktów z naszym krajem w sferze ekonomii, polityki, nauki, kultury, turystyki itd. Tłumaczą naszą literaturę, organizując wystawy i festiwale poświęcone Polsce itp. Tym samym budują międzykulturowe pomosty przez odkrywanie z perspektywy własnych kultur narodowych niedostrzeganych przez nas aspektów polskiej tradycji. W ten sposób wzbogacają skarbiec własnej kultury narodowej, kultury polskiej i światowej.

Z jednej strony współczesne przemiany sprzyjają zainteresowaniu Polską (na 300 uczelniach świata prowadzone są badania polskoznawcze i nauka języka polskiego, co roku już prawie 500 osób ubiega się o certyfikat potwierdzający znajomość języka polskiego), z drugiej niepokoją sygnały o ograniczaniu lub wręcz zamykaniu uniwersyteckich placówek zajmujących się badaniami polskimi.

Polska docenia pracę polonistów zagranicznych i stara się w różny sposób i różnymi kanałami ich wspierać. Wyrazem tego poparcia jest objęcie honorowego patronatu nad Kongresem przez Pana Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego oraz wejście w skład Komitetu Honorowego Kongresu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Barbary Kudryckiej, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego, Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego oraz Prezesa Polskiej Akademii Nauk prof. dra hab. Michała Kleibera, a także Prezesa Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód Józefa Brylla, Marszałka Województwa Opolskiego Józefa Sebesty, Wojewody Opolskiego Ryszarda Wilczyńskiego i Rektora Uniwersytetu Opolskiego prof. dr hab. Krystyny Czai.

Podczas uroczystego otwarcia Kongresu w Muzeum Piastów Śląskich, czyli na śląskim Wawelu w Brzegu, wyróżniono niektórych polonistów zagranicznych. Tytuły *doctor honoris causa* otrzymali prof. dr Cheong Byung Kwon z Korei Południowej i prof. dr Rolf Fieguth ze Szwajcarii. Nagrodę im. Jana Kochanowskiego ufundowaną przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego przyznano prof. dr. Aleksandrowi Lipatowowi z Rosji (Moskwa). Natomiast medale Mickiewicz-Puszkina Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód Prezes Zarządu Głównego Józef Bryll i Prezes Oddziału Wojewódzkiego w Opolu Eugeniusz Brudkiewicz wręczyli profesorom: Natalii Ananiewej (Moskwa), Andriejowi Babanowowi (Sankt Petersburg), Algisowi Kaledzie (Wilno), Alle Krawczuk (Lwów) i Swietłanie Musijenko (Grodno).

W ramach Kongresu odbyło się 17 dyskusji panelowych z udziałem ok. 100 panelistów z Polski i z zagranicy. Organizatorami i moderatorami byli profesorowie: W. Bolecki, G. Borkowska i E. Paczoska, T. Bujnicki, W. Chlebda, S. Dubisz, R. Fieguth, K. Van Heuckelom, A. Lipatow, W. Miódunka, A. Nagórko, A. Nowicka-Jeżowa, Z.W. Solski, J. Tambor, L. Wiśniewska, H. Włodarczyk, Z. Zarębianka oraz S.J. Żurek. Wśród uczestników dyskusji znaleźli się m.in.: M. Masłowski, J. Bartmiński, M. Niewiara, A. Dąbrowska, Choi Sung-Eun, E. Teodorowicz-Hellman, T. Trojanowska i in.

Obradowało 38 sekcji, w których wygłoszono ok. 150 referatów (80 przez gości zagranicznych, 70 przez uczestników polskich). W 4 sekcjach omawiano zagadnienia związane z funkcjonowaniem polonistyki w świecie, 20 miało charakter literaturoznawczy, 7 językoznawczy, 7 było poświęconych edukacji polonistycznej.

Wśród referentów byli m.in. tacy poloniści jak: T. Sekiguchi, M. Delaperrière, R. Nycz, M. Czermińska, Z. Zarębianka, S. Musijenko, E. Dąbrowska, S. Gajda, R. Cudak, J. Tambor, J. Kowalikowa, U. Żydek-Bednarczyk, A. Babanov, B. Wyderka, M. Kita, B. Bakula, J. Porayski-Pomsta, M. Bańko, M. Kita, K. Van Heuckelom, B. Zaboklicka, H. Siewierski, N. Sydiaczenko, K. Data, A. Brzozowska-Krajka, J. Kowalewski, A. Gall, M. Mirkulovska, I. Adelgym, M. Grigorova, D. Rubene, O. Szewcowa.

Podczas Kongresu miało miejsce 8 prezentacji autorskich, na których przedstawiano m.in. elektroniczny *Wielki słownik języka polskiego PAN* (P. Żmigrodzki i in.), działalność polonistyki lwowskiej (S. Musijenko i in.), portal e-learningowy do nauki języka polskiego jako obcego (Tomasz Stępek), serie wydawnicze: „Badania Polonistyczne za Granicą” (B. Śniecikowska i in.) i „Nauka o Literaturze Polskiej za Granicą” (A. Nowicka-Jeżowa, I. Jokiel); odbyły się także promocje książek Marii Delaperrière, Michała Masłowskiego oraz Wojciecha Kudyby.

Obszary tematyczne wystąpień

W ramach dyskusji panelowych oraz w referatach wygłoszonych podczas obrad w sekcjach poruszano m.in. następujące zagadnienia:

- problemy i wyzwania współczesnej humanistyki;
- sytuacja polonistyki w Polsce i na świecie;
- sytuacja języka polskiego w świecie;
- stan polszczyzny w diasporach;
- edukacja polonistyczna;
- nauczanie kultury i języka polskiego jako obcego (nowe metody, podręczniki, technologie informacyjne i media);
- stereotypy w języku, literaturze i kulturze (polskość, europejskość; auto- i heterostereotypy, fobie i -filie);
- językowy obraz świata;
- tożsamość polska a język, literatura, teatr, kino i edukacja;
- literatura polska w obcych kontekstach kulturowych (m.in. A. Mickiewicz, C.K. Norwid, E. Orzeszkowa, C. Miłosz, Z. Nałkowska, G. Herling-Grudziński);
- literatura kobieca;
- wątek żydowski w literaturze polskiej;
- dawna i nowa literatura emigracyjna;
- wartości w literaturze;
- metodologie literaturoznawcze (komparatystyka, *sacrum* w literaturze i in.);
- przekład literacki;
- odmiany i style polszczyzny (regiolekty, styl urzędowy, religijny, naukowy).

11 lipca br. miało miejsce walne posiedzenie Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych, na którym wybrano nowy zarząd Stowarzyszenia.

W ramach programu towarzyszącego odbyły się 3 koncerty, seans filmowy, zwiedzanie Zamku Piastów Śląskich w Brzegu (w tym muzeum druków brzeskich) oraz Muzeum Wsi Opolskiej (wraz z prelekcjami i pokazami sztuki ludowej).

Goście mieli zapewnione noclegi w Domu Studenta „Niechcic” oraz w 3 hotelach, całodienne wyżywienie (w tym bankiet i uroczysta kolacja na zakończenie Kongresu) oraz transport do Brzegu i Bierkowiec.

Zadanie zostało wykonane zgodnie z planem i harmonogramem.

5. Informacja o formach i zasięgu upowszechniania wyników zadania

Kongres niewątpliwie posłużył wymianie poglądów i doświadczeń oraz zbliżeniu się polonistów pracujących w różnych ośrodkach naukowych całego świata. Wybrano nowe władze Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych (na jego czele stanęła prof. dr hab. Magdalena Popiel z Uniwersytetu Jagiellońskiego). Organizację kolejnego Kongresu powierzono polo-